

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 3. Refellitur secunda opinio contraria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

atum formale. Perfectior enim est modus sciendi per primam illarum causam efficientem & exemplarem. Tertiò diuinæ voluntatis obiectum formale solus Deus est in quantum bonus; cunctæ verò creaturæ bonitates sunt obiectum materiale, quas proinde non amat propter seipsas, sed propter bonitatem infinitam Dei. Ergo pari ratione obiectum formale intellectus diuini est solus Deus; cunctæ verò entitates, & veritates creaturæ, sunt obiectum materiale.

Ad primum respondo nihil ex eo contra nos sequi. Admittimus enim talem in Deo scientiam: sed tantum negamus esse solam. Ad secundum dico perfectissimæ scientiæ adæquatè sumptæ deberi ut attingat obiectum, non vno tantum modo, sed eo omni quo materialiter & formaliter est cognoscibile euidenter, & sine imperfectione: non tantum per formale perfectissimum, sed & per quoduis aliud per quod potest euidenter cognosci. Falsum verò est, quòd modus cognoscendi creaturas per seipsas, includat imperfectiones creaturarum. Alioqui modus cognoscendi futuros liberos actus creaturarum per seipsos, includeret ipsorum imperfectiones. Et tamen Deus (vt Ruis in se fatetur) immediatè illos attingit per seipsos. Nimirum quia id quod est imperfectum potest representari immaterialiter, etiam per se immediatè, & exprimi vitaliter, sine imperfectione cognoscentis. Neque enim propterea obiectum est formaliter in intelligente, à quo cognoscitur. Vnde non valet exemplum allatum à pari, de continentia formali creaturarum, quæ poneret in Deo imperfectionem, si Deus illas non solùm euidenter, sed & formaliter contineret.

Ad tertium nego antecedens. Deus enim amat creaturas intellectuales, etiam propter seipsas, ex vtro amore amicitie circa ipsas, vt ostendimus disp. 15. sect. 1. quæuis actu superiori Deus referat omnia ad seipsam summo dilectum propter suam bonitatem infinitam. Consequentia verò est contra summum Didacum Ruis, qui nobiscum, & fere cum omnibus nostræ Societatis scriptoribus, fatetur Deum cognoscere in seipsis immediatè futura cōingentia creaturarum, siue absoluta, siue hypothetica: non autem solùm per essentia suam, aut aliud motuum diuinum, quia nihil talè potest esse sufficiens medium infallibiliter ea primò cognoscendi, vt ostendimus disp. sequenti.

SECTIO III.

Refellitur secunda opinio contraria.

Secundò, contra id quod diximus, Deum immediatè in sua essentia, vt potentia & causa, intelligere creaturas, opinantur Vasques disp. 67. cap. 2. Becanus cap. 10. q. 4. & quidam alij recentiores: quorum

præcipua argumenta hæc sunt. Primum, est quia Deus in se est res planè absoluta, nec ullam dicit relationem realem aut ordinem ad creaturas possibles: ergo præcisè ex eo quòd seipsum cognoscit per modum obiecti, non cognoscit in seipso, velur in obiecto cognito, creaturas, vt possibles. Confirmatur antecedens: quia si potentia diuina esset relata essentialiter ad creaturas possibles, atque etiam ad quamlibet in indiuiduo: ergo sublata possibilitate, v. g. vnus muscæ, Deus non esset. Consequens est absurdum & falsum. Quia Deus est ens magis necessarium: & per locum intrinsecum argumentando, si muscæ foret impossibilis, non ideo Deus, vt dicitur secundo, quia si diuina potentia relata ad creaturas; viderentur necessariò à quouis Beato omnes creaturæ, visà Dei potentia.

Ad hæc respondo negando primum antecedens cum Gregor. Arimin. in 1. dist. 28. q. 3. & alijs antiquis infra nominandis, Albertino in corollarijs, principio primo, coroll. 4. q. 4. n. 10. D. Salas 1. 2. tract. 2. disp. 4. sect. 4. num. 45. Didaco Ruis disp. 10. de scientia Dei sect. 4. num. 10. & disput. 5. de voluntate Dei, sect. 4. vbi pro eadem sententia citat D. Thomam, Alexand. S. Maximum, Hugon, Victor. Scot. Bonauent. Ricard. Henric. Gregor. Charustan. Caietanum, & Gregor. Nyssen. qui agnoscunt in Deo relationes transcendentales ad creaturas. Et quidem D. Thomas non obscure fauet illi sententiæ q. 13. a. 2. ad 1. vbi sic ait: *In hoc quòd dico Deum esse, non importatur habitudo ad aliquid, sicut in hoc quòd dico, Deum velle.* Quibus verbis admittit in Dei volitione relationem ad creaturas: Nam in eo articulo querit an Deus velit alia à se. Quòd si alibi videtur passim negare huiusmodi relationes: intelligendus est de categoricis, quæ ex sua Philosophia supponit distinguui in re à fundamento, nec esse nisi ad terminum existentem, & inter res eiusdem ordinis: quæ manifestè in Deo non sunt respectu possibilitum. Confirmatur, quia si relatio transcendentalis nihil aliud est, quàm posteriorius ordo ad aliud (id est, ad distinctum realiter) ipsi relatio intijmus, vt docent Philosophi in categorijs: planè essentia diuina vt talis secundissima creaturarum, est essentia per vis ad illas: & non potest cognosci in Deo ratio talis secunditatis, quin videatur vt intimè potens ad illas: ergo, quòd idem est, quòd ordinata essentialiter ad illas. Idemque dico de scientia & voluntate Dei, seu volitione, circa possibilia. Circa seipsum verò, Deus vt est cognitio vel amor sui essentialis, non referur ad se realiter, vt enè affirmat D. Thomas q. 28. a. 4. ad 1. sed tantum virtualiter & secundum rationem: quia deest distinctio realis, quæ ad veram relationem necessaria est, iuxta Aristotelem & Philosophos in categor. cap. de relatione, & cap. de oppositis, & Theologos communi- niter in tract. de Trinit. Quòd si, vt hæc

12.
Soluntur
alia argu-
menta con-
tra scien-
tiam im-
mediatam
possibilitum.

14.
Relationes
transcenden-
dentales in
Deo ad
creaturas.

D. Thomam

13.
Vasq.
Becan.

virtualis tantum est, sic alias Dei relationes ad creaturas, virtuales solum esse contendat aliquis, eo quod durius videatur ponere in Deo relationes formales ad creaturas: cum illo multum ambigendum non potest: sed ille nihil proficit. Nam virtuales quoque sine terminis ad quos sunt, intelligi non possunt.

15. Possibilia sunt necesse est esse connexa cum Dei omnipotentia, ita ut illis sublati stare nequeant.

Quo modo maior sit necessitas ut Deus sit, quam ut creaturae sine necessitate possibiles?

Ad primam confirmationem Respondeo eum Suare lib. 9. de Trinit. cap. 6. num. 19. non posse tolli aut restringi possibilitatem ex parte creaturarum, quin tollatur à Deo aut restringatur positiva perfectio omnipotentia, quæ vniuersalissime patet ad omnia extra Deum possibilis absolute, id est, ad omnia quæ non implicant contradictionem: Quare si vel vnum de possibilibus impossibile foret, non esset tanta omnipotentia, quanta nunc est, nec eadem quæ nunc est: cum illa quæ nunc est, sit essentialiter vis ad omnia, quæ de facto sunt absolute possibilis; ad omnia, inquam, cum distributione vniuersalissima, id est, ad omnia & singula indiuidua. Ac proinde non esset eadem essentia diuina, de qua ratione est ipsa omnipotentia. Ergo non esset idem Deus essentialiter qui nunc est, nec vllus omnino, cum alium esse Deum sit plane impossibile: Nam in æternis & immutabilibus idem est esse, & posse esse. Est quidem maior necessitas ut Deus sit, quam ut creaturae sint possibilis, loquendo de maiori parte nobilitatis, & prioritatis, seu dependentia; cum Deus sit radix omnium possibilium secundum eas perfectiones, quarum possibilis sunt quedam participatio: at non maiori parte immutabilitatis & simplicis necessitatis, quasi vllatenus possit esse Deus secundum essentiam suam completè & adæquate, & nominatim quatenus est radix aut vis physica omnium extra se possibilium; quin consequenter trahat summa necessitate non-repugnantiam omnium possibilium, ob necessariam quæ illis connexionem. Neque propterea Deus pendet à possibilibus. Nam dependentia dicit subordinationem & subiectionem. Deus autem non subordinatur creaturis, sed illa potius Deo subordinantur vt primæ causæ.

Ad secundam confirmationem dico visâ adæquate omnipotentia, necessarium esse cognosci omnes creaturas possibilis, secus autem visâ inadæquate, vt à Beatis videri constat ex dictis de visione Dei, disput. 8. sect. 8. & duabus sequentibus.

16. Secundum illius sententia argumentum est, quod si Deus cognosceret in seipsis creaturas possibilis, vt in causa earum productrice, sequeretur attributum omnipotentia nostro modo concipiendi esse prius, quam attributum scientia. Consequens est falsum; ergo & antecedens. Probat sequela, quia obiectum est prius cognitione. Quod autem omnipotentia non sit prior quam scientia, probatur, quia omnipotentia vel est ipsa voluntas, vel est attributum consequens & supponens voluntatem. Voluntas autem necessariò supponit scientiam, per quam

illi proponitur obiectum volendum. Quare scientia prior est quam omnipotentia. Confirmatur, quia Deus agit per intellectum vt dirigentem, & per voluntatem, saltem vt applicantem potentiam executiuam, si ab ea distinguitur. Ergo eius scientia est prior, quam potentia completa. Ergo Deus est potens quia scit, non contra. Ergo non scit creaturas in sua potentia, quæ iam scientem præsupponit. Et hæc quidem vera est. Quia Deus omnia scit, propterea est omnipotens. Sed non ista: Quia Deus est omnipotens, omnia scit. Confirmatur secundo, quia per locum intrinsecum non sequeretur Deum non omnia intelligere, quamuis non esset omnipotens. Aliunde enim intelligeret per essentiam. Et sicut homines & Angeli possunt multa intelligere, quæ non possunt efficere: ita non sequeretur per locum intrinsecum Deum non posse res alias intelligere, quamuis non posset efficere.

Huic argumento respondeo distinguendo maiorem. Sequeretur attributum omnipotentia esse prius quam attributum scientia diuina cuiuscunque: Nego. Illius quæ cognoscit possibilis mediante sua omnipotentia, vt medio cognito: Esto. Ad probationem sequela, respondeo per aliam distinctionem. Obiectum scientia speculatiua est prius ratio ipsa scientia pure speculatiua: Esto. Obiectum scientia practica: Nego. Nam potius est natura posterior, quia ab ipsa causatur. Deus autem habet vtramque scientiam de possibilibus: & speculatiua, qualis est illa quæ ea indirectè contemplatur, & mediata in sua omnipotentia; & practica, qualis est notitia directa & immediata de possibilibus vt à se producibilibus: quæ notitia velut idea, concurret ad eorum productionem: ac sicut vi illius producuntur, quando sunt: ita eiusdem vi sunt producibilia, & possibilis, antequam fiat & existant: quatenus possunt per illam produci concurrente voluntate, & omnipotentia.

Licet autem intellectus diuinus sit ratione prior voluntate, & voluntas omnipotentia exequente: non propterea actus scientia est prior voluntate, aut omnipotentia: sed potentia potius, & actus actibus subordinantur: id est, omnipotentia subordinatur voluntati, & voluntas intellectui: similiterque actus omnipotentia subordinantur actibus voluntatis, & actus voluntatis, actibus intellectus: non tamen omnes omnibus: sed ibi tantum est prioritas admittenda, vt est virtualis subordinatio, aut maior connectio cum subiecto. Actus autem creandi non subordinatur actui scientia cognoscendi possibilis mediata in omnipotentia: sed actui quo Deus ea immediatè in seipsis intelligit, quique est notitia eorum practica, apta dirigere voluntatem efficacem & omnipotentiam ad illa producenda. Eademque scientia est principium possibilium, accedente voluntate efficaci efficiendi, tanquam pars potentia completa, id est, tan-

17. Actus diuini quomodo alij alijs prior res?

quam aliquid necessario prerequisite ut omnipotentia operetur. Quippe quæ nequit operari nisi applicata per voluntatem liberam & efficacem, quæ volitio supponit cognitionem. De eademque scientia intelligi debet illa causalis: quia Deus omnia scit, propterea est omnipotens: completè scilicet in sensu iam explicato. De alia verò scientia, quæ cognoscit possibilìa mediatè in sua potentia, vera est hæc causalis: Quia Deus est omnipotens, cognoscit creaturas in sua omnipotentia. Reliqua quæ adduntur in confirmationem argumendi, probant tantum Deum cognoscere possibilìa aliunde, quam per suam omnipotentiam, neque illam solum Deo suppetere viam ea cognoscendi: quod non negamus.

SECTIO IV.

Referuntur & impugnantur alia dua sententia contraria.

18. Tertio, nonnulli Recentiores fatentur Deum posse quidem cognoscere creaturas, tum immediatè in seipsis, tum mediatè in sua cognitione per quandam reflexionem: negant tamen Deum posse aliter eas cognoscere in seipso, quam in sua cognitione; ac hoc non in essentia sua ut imitabili seu participabili, vel ut potentia effectiva. Primò, quia Deus, siue ut imitabilis, siue ut est vis efficiendi, nihil per se distinguit, nec continet distinctè rationes & perfectiones rerum possibilium: sed continet omnia in vno simplicissimo signo & uniformi, quod nullo modo distinguit res posibles. Ergo nõ possunt in eo cognosci distinctè secundum proprias differentias. Secus autem in cognitione quæ omnia distinguit, attingens distinctè & exprimens vitaliter vitam quodque, non minus ac si esset propria cuiusque notitia. Secundò, quia Deus est prius intelligens, quam sit volens & potens, & similiter in creaturis prius est quod sint intelligibiles, quam quod sint producibiles. Ergo intelligentia divina non est primò circa Deum ut imitabilem, neque circa Deum ut causam efficacem, neque est circa alia ut pendentia à divina efficacia, sed est circa omnia ut intelligibilia, & per se conceptibilia.

19. Ad primum respondeo primò, argumentum illud, tamen si verum esset, non probaret possibilìa non cognosci in Deo, saltem eodem modo quo continentur in ipsis essentia velut imitabili, vel in eius omnipotentia: licet non possent vi illius mediè cognosci tam perfectè & distinctè, atque vi cognitionis omnia distinguentis. Respondeo secundo, Deum in sua minenti virtute continere distinctè rationes omnium possibilium, non minus ac si virtus multiplex esset distincta &

Tertia sententia nostra contraria refellitur.

Deus cognoscit possibilìa in sua omnipotentia.

propria cuiusque: & eatenus præbere fundamentum sufficiens omnia distinguendi intelligentiæ perfectæ & comprehensivæ. Nam est vis producendi omnia possibilìa, non secundum confusam quandam & generalem solum rationem (imò secundum illam impossibile est produci) sed secundum propriam cuiusque speciem, & entitatem determinatam & individualement. Quare qui perfectè penetrat vim divinæ omnipotentia, cognoscit illam esse radicem essentialem, & vim productricem omnium possibilium in specie & in individuo, ac secundum proprias & vltimas cuiusque rationes. Confirmatur, quia relata transcendentalia non possunt cognosci sine termino. Atqui omnipotentia divina est relatiua transcendentaliter ad omnia possibilìa distinctè & singillatim, in quantum naturaliter & essentialiter est virtus singula producendi secundum id omne quod sunt, & quo ab invicè distinguuntur.

Secundum autem argumentum non pugnat contra nos, qui non asserimus illam possibilium cognitionem esse primam. Cæterum licet omnia quæ Deus cognoscit, siue ipsas essentia, siue possibilìa extra se, vel existentia, cognoscantur simul tempore seu duratione, atque etiam sine ordine naturæ in cognitione ipsa, eò quod unica & simplex essentia sit cognitio quam Deus de se & de alijs rebus habet, citra ullam productionem cognitionum; in eadè verò cognitione simplicissima & improducta, non potest prius & posterius natura assignari: potest tamen prioritas quædam rationis constitui inter divinas cognitiones ut ratione distinctas: idque dupliciter. Primò, ratione subiecti; quatenus unam sibi prius videret quam aliam, quæ aliter vocatur prioritas necessitatis. Et sic scientia Dei circa possibilìa, quia essentialis, est prior scientiæ creaturarum ut existentium, utpotè contingenti & accidentaliter logicè: essentialia enim sunt priora non essentialibus. Secundò, ratione obiecti; quatenus ex parte obiectorum quæ cognoscuntur, unum concipitur à nobis velut ratio quæ Deus cognoscit aliud, eò quod unum sit immediatius coniunctum ipsi Deo intelligenti, quam aliud: quo pacto possibilìa, cum per omnipotentiam ut per medium cognoscuntur, sunt posteriora cognitione quam ipsa omnipotentia, saltem à seipso. Quæ de re plura dicemus alibi.

Quartò, sunt qui putent Deum quidem se cognoscere in alio, sed non ex alio, id est, ex creaturis. Secundam verò partem huius assertionis, quæ seorsum nobis adversatur, probat primò ex D. Thoma q. 14. a. 6. ad 2. ubi sic habet. Ad secundum dicendum est, quod essentia creaturæ comparatur ad essentiam Dei, ut cilius imperfectus ad perfectum. Et ideo essentia creaturæ non sufficienter ducit in cognitionem essentia divina, sed è converso. Secundò, quia cognitio Dei ex creaturis continet duas formales cognitiones, ratione nostra distincta, cuius fundamentum est nostris conceptibus.

20. Prioritas rationis inter cognitiones divinas, duplex necessitatis, & causalitatis virtualis.

21. Quarta sententia nostra opposita refellitur.